

Gemeente Amsterdam

Dienst Onderzoek en Statistiek

De staat van de aandachtswijken

Bos en Lommer

Project 7181

In opdracht van Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling en Dienst Wonen

Lieselotte Bicknese

Jeroen Slot

Weesperstraat 79
1018 VN Amsterdam
Telefoon 020 527 9424
l.bicknese@os.amsterdam.nl

Postbus 658
1000 AR Amsterdam
Fax 020 527 9595
www.os.amsterdam.nl

Amsterdam, september 2007

Inhoud

Inleiding	5
1 Aandachtswijken	7
2 De Staat van de Buurt	9
2.1 Leefsituatie: algemeen welzijnsniveau verbeterd	9
2.2 Bevolking, woningmarkt en woonmilieus: krap wonen in Bosleeuw	9
2.3 Gezondheid inwoners Bos en Lommer gemiddeld	13
2.4 Onderwijs: veel achterstandsl leerlingen in stadsdeel	13
2.5 Economie: weinig kleine ondernemingen	15
2.6 Werkloosheid hoog in Kolenkitbuurt	15
2.7 Welvaart: veel minima in Kolenkitbuurt	16
2.8 Maatschappelijke participatie: lage sociale cohesie in aandachtswijken	17
2.9 Participatie in cultuur en sport onder gemiddeld in stadsdeel	17
2.10 Participatie in politiek: opkomst lager dan gemiddeld	18
2.11 Veiligheid rond stedelijk gemiddelde	18
3 Stoplichtrapportage	21
3.1 Kerncijfers	21
3.2 Dynamiek in stadsdeel	22

Inleiding

Minister Vogelaar heeft vijf wijken in Amsterdam geselecteerd, waarin zij de komende 8 tot 10 jaar extra wil investeren om de transformatie van aandachtswijk naar krachtwijk te ondersteunen: Amsterdam Noord; Amsterdam Oost, Bijlmer, Nieuw West en Bos en Lommer. Amsterdam heeft in het rapport *Krachtige mensen, Krachtige buurten, fundament voor de Amsterdamse wijkaanpak* gekozen om de focus van de wijkaanpak te richten op 17 buurten.

De stadsdelen hebben voor de 17 buurten een eerste analyse van de opgave voor de wijkaanpak op buurtniveau gemaakt. Op verzoek van de stadsdelen is de Dienst Onderzoek en Statistiek, O+S, gevraagd een verdieping van de huidige analyses te maken. Deze rapportage beschrijft aan de hand van statistieken en enquêteresultaten de stand van de aandachtswijken in stadsdeel Bos en Lommer.

In Bos en Lommer zijn twee buurten aangewezen als aandachtswijk:

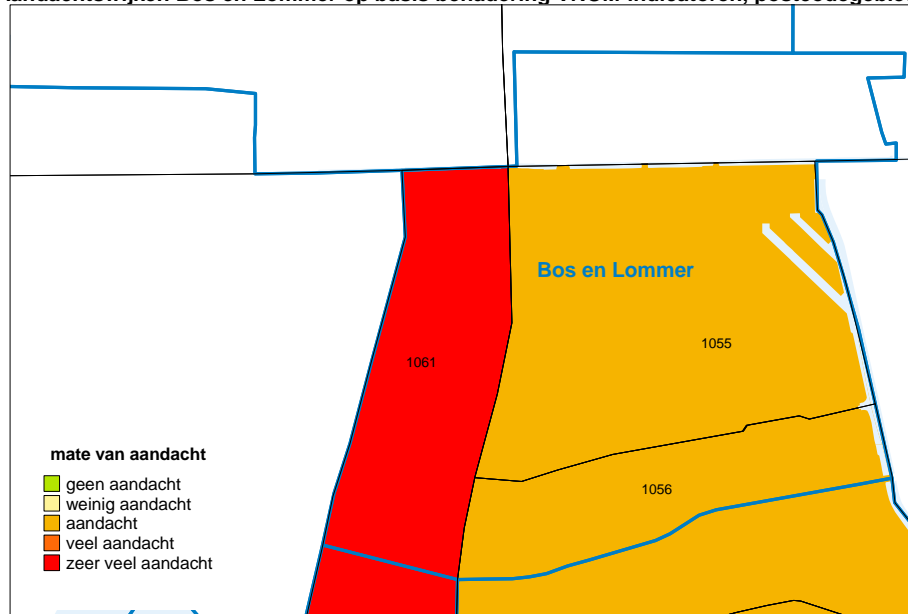
- Oud Bos en Lommer binnen de ring (buurtcombinaties Landlust H37 en Erasmuspark H 38);
- De Kolenkit (buurtcombinatie H39).

De analyse wordt in principe op buurtcombinatieniveau uitgevoerd. Waar mogelijk wordt gekeken naar een kleiner schaalniveau.

1 Aandachtswijken

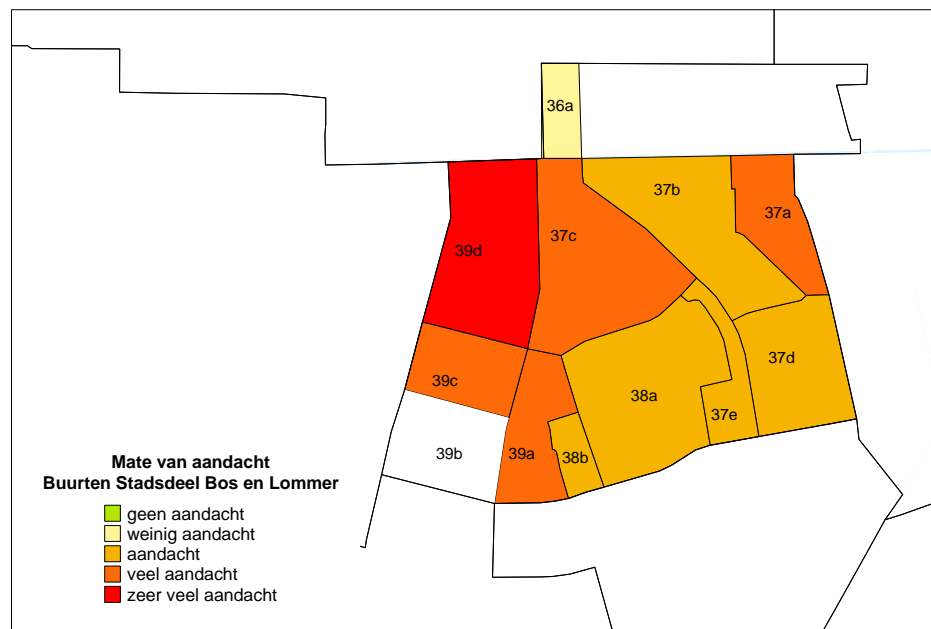
Wanneer de indicatoren van VROMⁱ benaderd worden met behulp van Amsterdamse informatiebronnen komt in Bos en Lommer het postcodegebied 1061 als aandachtsgebied naar voren, oftewel buurtcombinatie de Kolenkit (H39).

Aandachtswijken Bos en Lommer op basis benadering VROM-indicatoren, postcodegebieden, 2007

De onderstaande kaart geeft aan welke buurten op grond van statistische indicatoren voor sociale problematiekⁱⁱ extra aandacht verdienen bij de wijkaanpak. Het hoogst scoort Kolenkitbuurt Noord (H39d). Ook de buurten Kolenkitbuurt Zuid (H39c), Poolbuurt West (H39a), Bosleeuw (H37c) en Bedrijventerrein Landlust (H37a) komen in aanmerking.

Aandachtswijken in Bos en Lommer op basis van sociale problematiek, naar buurt, 2007

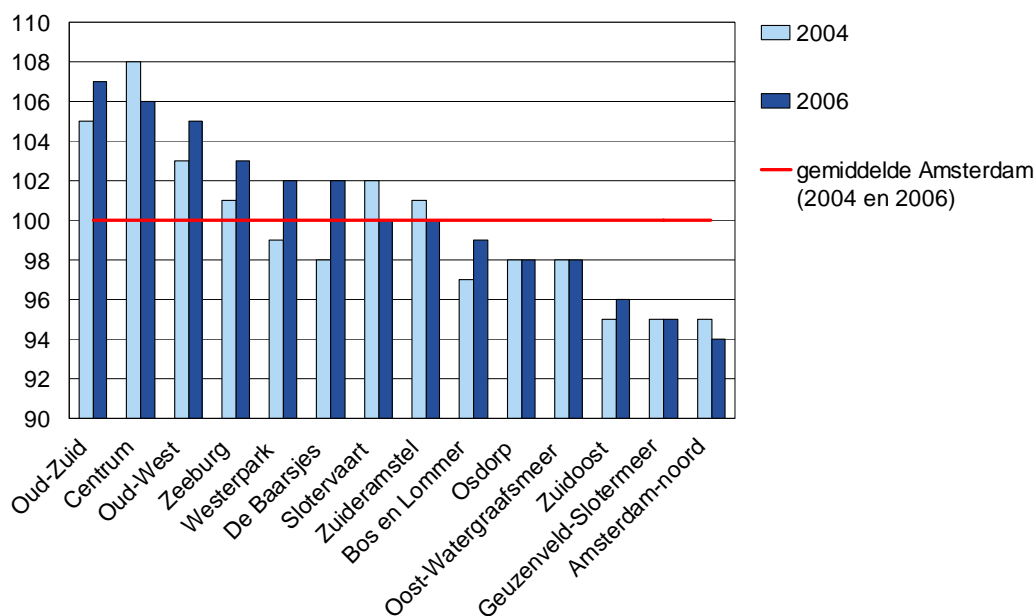

2 De Staat van de Buurt

2.1 Leefsituatie: algemeen welzijnsniveau verbetert

De Leefsituatie-index (SLI) geeft het algemene welzijnsniveau van de Amsterdammers weer. De index is opgebouwd uit gegevens over wonen, gezondheid, bezit van consumptiegoederen, vrijetijdsactiviteiten, mobiliteit, sociale participatie, sportactiviteit en vakantie. De score op de leefsituatie-index is de afgelopen jaren in Bos en Lommer toegenomen en ligt met 99 punten vrijwel op het stedelijk gemiddelde van 100.

Leefsituatie-index naar stadsdeel, 2004 en 2006

Bron: Staat van de Stad Amsterdam, O+S

2.2 Bevolking, woningmarkt en woonmilieus: krap wonen in Bosleeuw

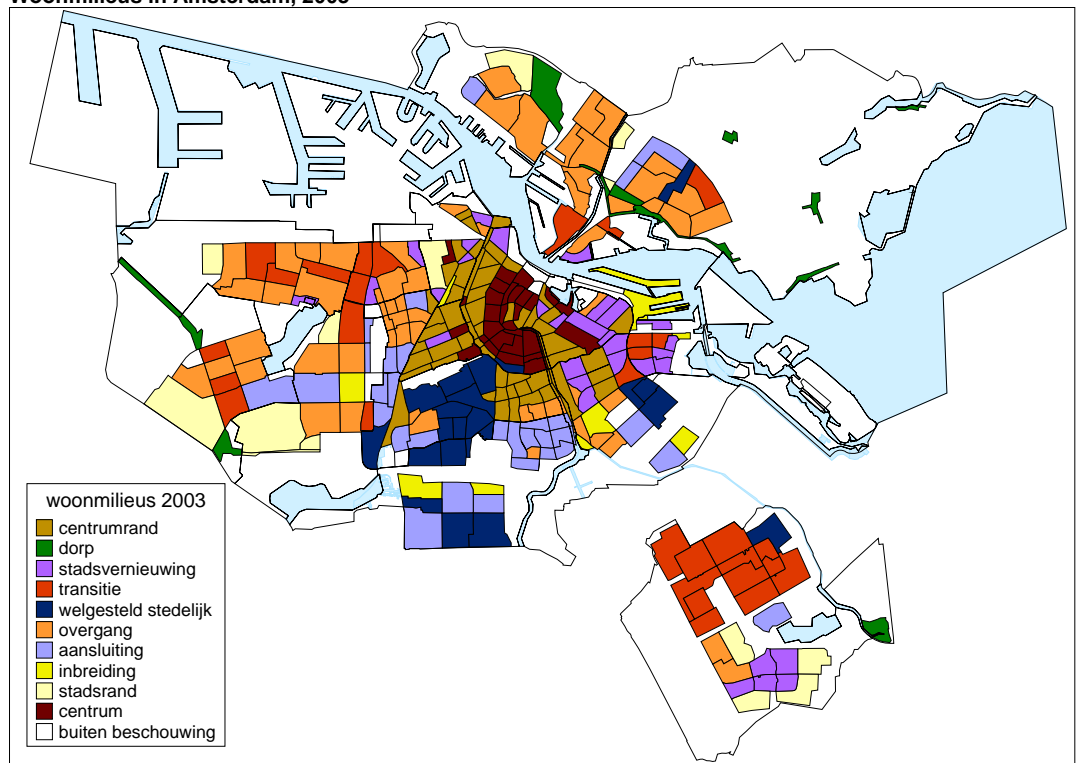
In 2003 zijn alle buurten in Amsterdam onderverdeeld naar woonmilieu.¹ De aandachtsgebieden in Bos en Lommer behoren tot de volgende woonmilieus:

- Landlust Noord en Zuid (H37 b, d en e) en de buurtcombinatie Erasmuspark (H38) hebben een overgangsmilieu. Het typerende kenmerk voor dit milieu is een duale bevolkingsstructuur van autochtone ouderen en gezinnen van etnische minderheden. In een vrij gematigd tempo maakt de ene groep plaats voor de andere in de vaak kleine sociale huurwoningen.

¹ Dienst Wonen: Stedelijke dynamiek bij stagnerende woningmarkt, 2004.

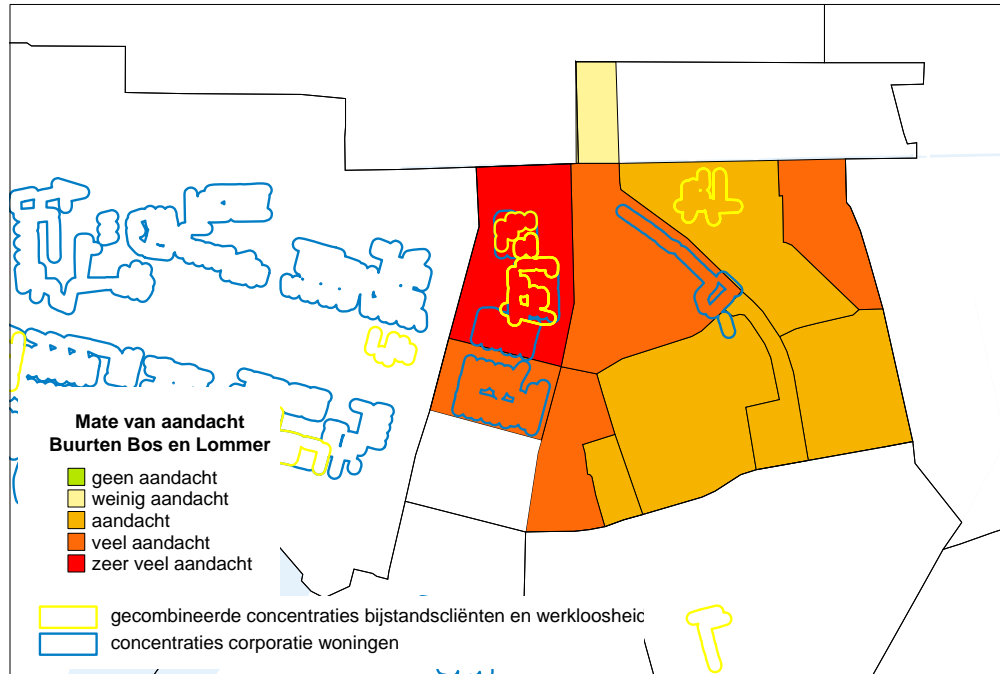
- Het gedeelte van de Kolenkitbuurt buiten de ring (H39 c en d) en de buurt Bosleeuw (H37c) hebben een transitieomgeving. In de buurten die tot het transitieomgeving worden gerekend verloopt de omslag naar een bevolkingssamenstelling met vooral allochtone gezinnen snel. In deze gebieden is sprake van een sterke mate van doorstroming: 29% van de bewoners van het transitieomgeving heeft een woonduur korter dan één jaar. Ook wordt in deze buurten sterke probleemcumulatie aangetroffen: een hoog aandeel sociale huurwoningen valt samen met hoge werkloosheid, bijstandsafhankelijkheid en een hoog aandeel etnische minderheden.
- Poolbuurt West (H39a) en bedrijventerrein Landlust (H37a) zijn stadsvernieuwingsgebieden. In dit woonmilieu zijn de woningen vaak klein en van na 1980. Er wonen vooral kleine huishoudens zonder kinderen.

Woonmilieus in Amsterdam, 2003

De Kolenkitbuurt Noord is een probleemcumulatiegebied, waar concentraties van sociale woningbouw onder andere samenvallen met concentraties van bijstandsgerechtigden en werklozen. Daarnaast bevindt zich in de Bosleeuw relatief veel sociale woningbouw en in Landlust Noord komen werkloosheid en bijstandsgerechtigheid geconcentreerd voor.

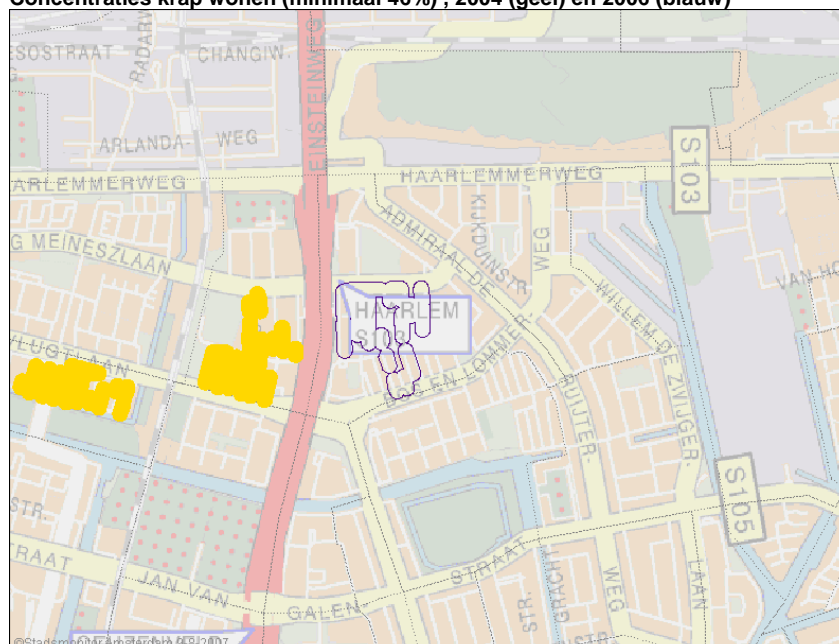
Concentratiegebieden van sociale woningbouw (>98%), bijstandsccliënten (>16,5%) en werklozen (>18,6%)

bron: Stadsmonitor Amsterdam

Het concentratiegebied van krap wonende huishoudens, waar minimaal 46% van de woningen hetzelfde of een kleiner aantal kamers heeft dan het aantal bewoners, is in Bos en Lommer de laatste twee jaar verschoven van de Kolenkitbuurt naar de buurt Bosleeuw (H37c). In Landlust Zuid en Noord staan echter de meeste woningen met drie of minder kamers (89%).

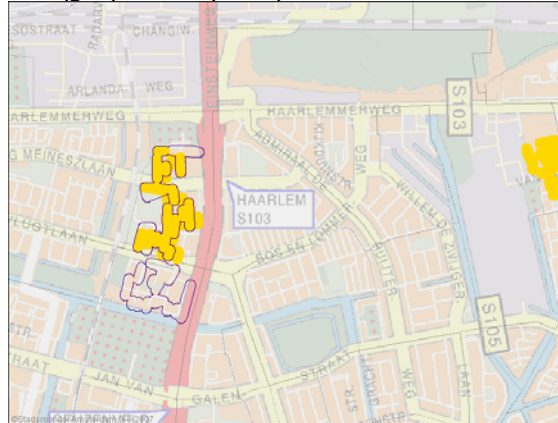
Concentraties krap wonen (minimaal 46%) , 2004 (geel) en 2006 (blauw)

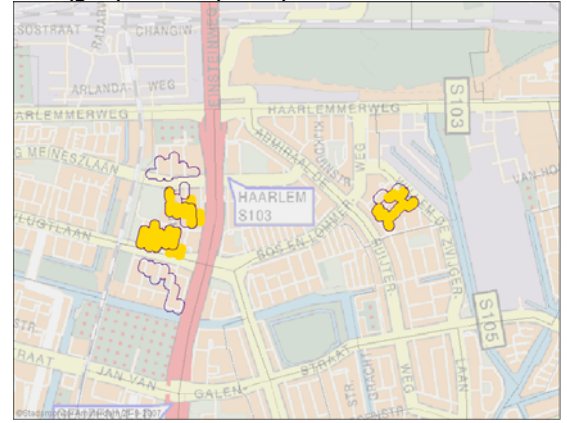
De staat van de aandachtswijken: Bos en Lommer

In de Kolenkit wonen relatief veel kinderen van 0 tot 11 jaar. Het is tevens, net als Landlust Noord, een concentratiegebied van peuters en kleuters met een niet-westerse herkomst. Er bevinden zich geen concentraties van 12 tot 17-jarigen in het stadsdeel.

**0-11 jarigen (>24%)
2004 (geel) en 2006 (blauw)**

**0-5 jarigen behorende tot etnische minderheid (>86%)
2003 (geel) en 2005 (blauw)**

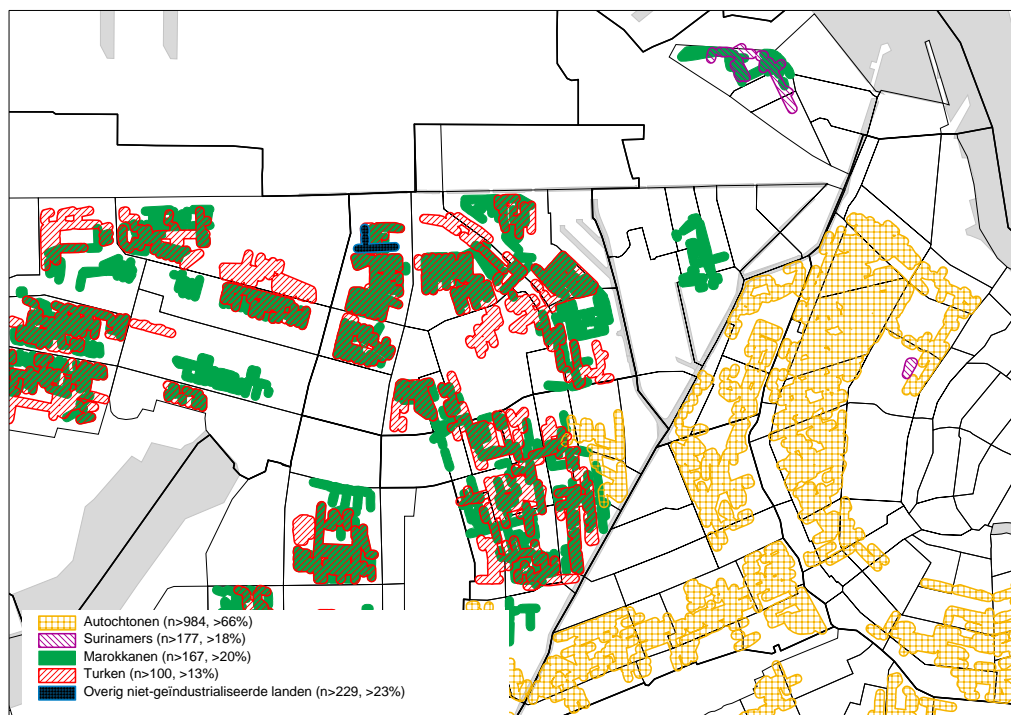

bron: Stadsmonitor Amsterdam

De Kolenkit is een concentratiegebied van tweoudergezinnen (minimaal 34%). In Bos en Lommer bevinden zich geen concentratiegebieden met minimaal 22% eenoudergezinnen.

In alle buurten in Bos en Lommer bevinden zich gebieden waar naar verhouding veel Turken en Marokkanen wonen. In het noorden van de Kolenkit bevindt zich ook een concentratie van personen uit de overige niet-geïndustrialiseerde landen.

Concentratiegebieden van herkomstgroepen in Bos en Lommer, 2006

2.3 Gezondheid inwoners Bos en Lommer gemiddeld

De gemiddelde levensverwachting in Bos en Lommer ligt rond het stedelijk gemiddelde.

Levensverwachting bij geboorte in jaren, 2000-2004

	mannen	vrouwen
Bos en Lommer	74,9	79,9
Amsterdam	75,1	79,7
Nederland	76,4	81,3

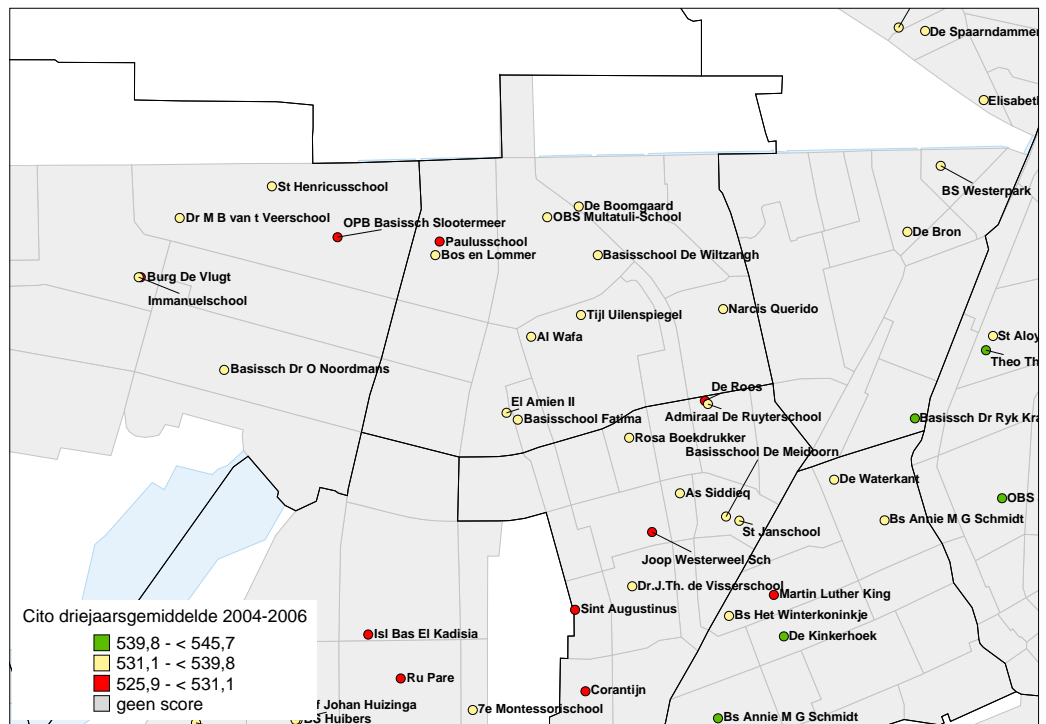
Het aantal inwoners van Bos en Lommer dat een (zeer) goede gezondheid zegt te hebben is gelijk aan het stedelijk gemiddelde (82%).

Landelijke cijfers van TNO laten zien dat 14% van de jongens en 17% van de meisjes in de leeftijdsgroep 4 tot 15 jaar te dik is. Uit de evaluatie van de pilot van het project JUMPIn blijkt dat het aandeel basisschoolleerlingen met overgewicht in een aantal Amsterdamse achterstandswijken fors hoger ligt (2002: 36%). In 2006/2007 heeft 29% van de 472 basisschoolleerlingen die in Bos en Lommer meedoen aan JUMPIn overgewicht (voorlopige cijfers uit het JUMPIn Leerlingvolgsysteem).

2.4 Onderwijs: veel achterstandsl leerlingen in stadsdeel

De gemiddelde Citoscore in Bos en Lommer ligt met 533,7 ruim onder het stedelijk gemiddelde van 536,8. De Paulusschool in de Kolenkit hoort bij de basisscholen met de laagste Citoscores van de stad. In het stadsdeel heeft 31% van de leerlingen in groep 8 in 2006 niet meegedaan aan de Citotoets (Amsterdam: 21%).

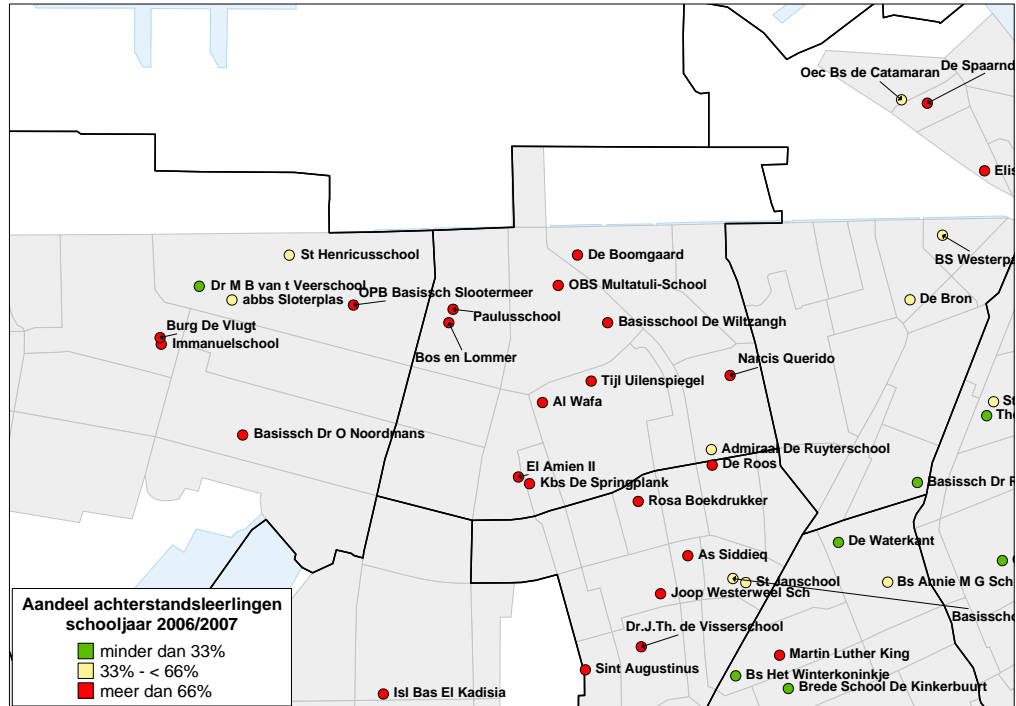
Citoscores per school in Bos en Lommer, driejaarsgemiddelde 2004-2006

De staat van de aandachtswijken: Bos en Lommer

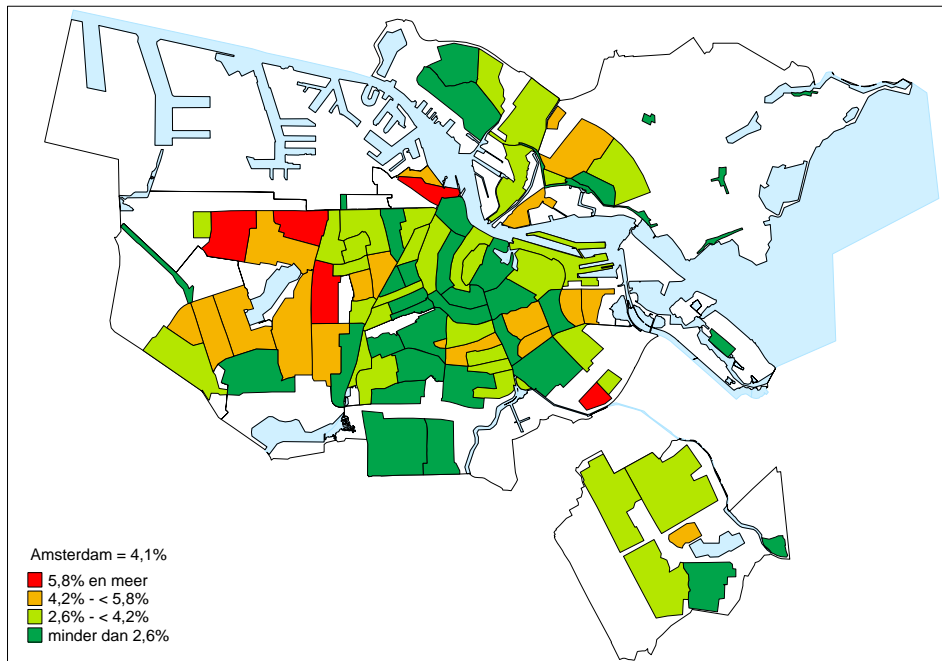
Met uitzondering van de Admiraal de Ruyterschool hebben alle basisscholen in Bos en Lommer een leerlingenbestand met meer dan tweederde gewichtleerlingen.

Aandeel leerlingen met leerlinggewicht per school, schooljaar 2006/2007

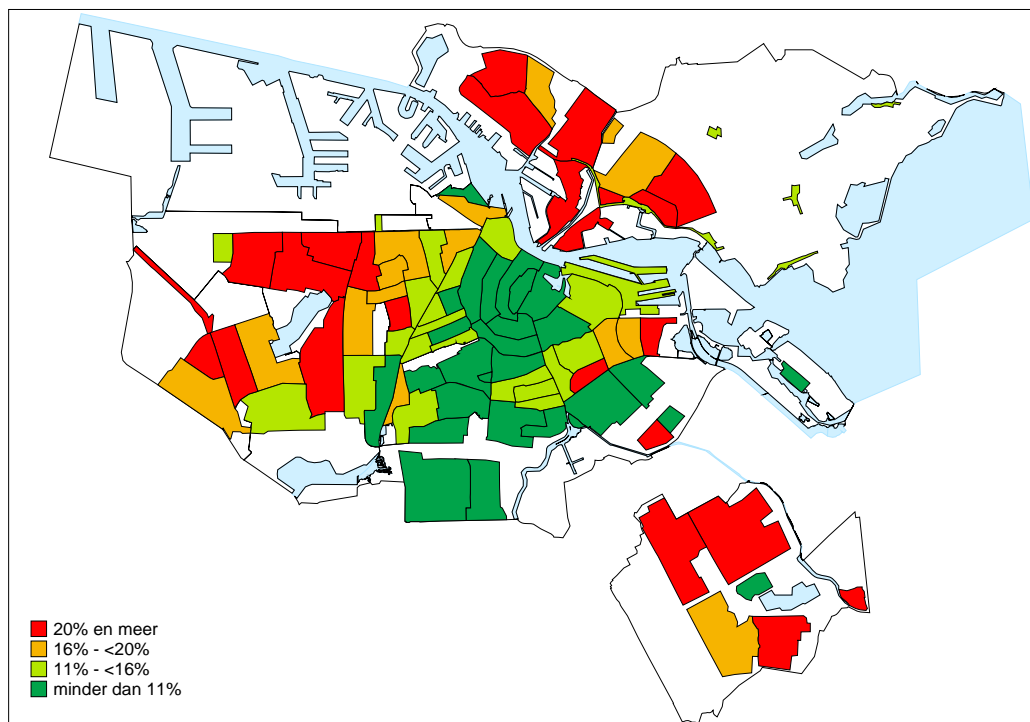
Het relatief verzuim onder leerplichtige leerlingen ligt in de aandachtswijken in Bos en Lommer iets onder het stedelijk gemiddelde van 4,2%.

Aandeel relatief verzuim in leerplichtpopulatie van stadsdeel waar de leerling woont, 2005/2006

In de Kolenkit ligt het aandeel voortijdig schoolverlaters ver boven het stedelijk gemiddelde van 16% van de jongeren tussen 17 en 22 jaar. Ook in de andere buurten van Bos en Lommer is het aandeel voortijdige schoolverlaters bovengemiddeld.

Aandeel VSV'ers op de totale populatie bovenleerplichtigen in stadsdeel waar leerling woont, 31 juli 2006

bron: DMO/O+S

2.5 Economie: weinig kleine ondernemingen

Gemiddeld zijn er in Amsterdam op elke 1.000 inwoners 570 banen. In de aandachtsbuurten in Bos en Lommer varieert dit van 112 in Erasmuspark tot 773 in Landlust, waar zich onder andere een bedrijventerrein bevindt. Buurten met relatief weinig bedrijvigheid zijn Kolenkitbuurt Noord, Landlust Noord, Erasmusparkbuurt Oost en Poolbuurt Oost.

In Landlust en De Kolenkit zijn de meeste banen in onroerend goed en zakelijke dienstverlening te vinden, terwijl in Erasmuspark het onderwijs de grootste sector is.

Gemiddeld bevinden zich in Amsterdam per 1.000 inwoners 69 ondernemingen waarin 5 of minder personen werkzaam zijn. In de aandachtsbuurten in Bos en Lommer varieert dit van 19 in De Kolenkit tot 44 in Landlust.

2.6 Werkloosheid hoog in Kolenkitbuurt

Begin 2007 ligt de werkloosheid in Bos en Lommer met 9,4% ruim boven het stedelijk gemiddelde (7,3%). Met uitzondering van Erasmuspark is de werkloosheid in de

De staat van de aandachtswijken: Bos en Lommer

aandachtsgebieden hoger. De Kolenkitbuurt heeft het hoogste aandeel werklozen (11,5%). In hoofdstuk 3 staan de werkloosheidspercentages per buurt weergegeven. Het aandeel niet-werkende werkzoekenden is in Kolenkitbuurt Noord het hoogst (14,9%), gevolgd door Bedrijventerrein Landlust (12,4%) en Kolenkitbuurt Zuid (11,2%).

Werkloosheid per buurtcombinatie, 1 januari 2007

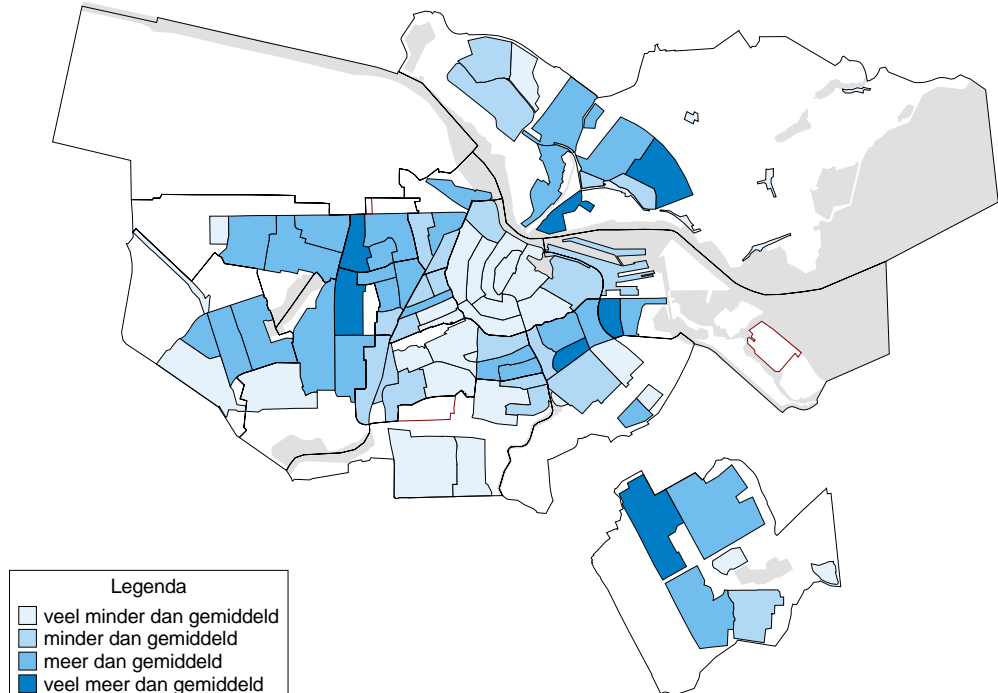
Landlust	9,5
Erasmuspark	6,8
Kolenkitbuurt	11,5
Bos en Lommer	9,4
Amsterdam	7,3

2.7 Welvaart: veel minima in Kolenkitbuurt

Het aantal minima per buurt is alleen over 2004 bekend. In drie buurten in Bos en Lommer ligt het aandeel minima tot 65 jaar ruim boven het stedelijk gemiddelde van 17%: Kolenkitbuurt Noord (36%), Poolbuurt West (32%) en Kolenkitbuurt Zuid (27%, zie stoplichtrapportage in hoofdstuk 3).

Over 2005 is het aandeel minimajongeren bekend per buurtcombinatie. Voor alle aandachtsgebieden geldt dat het aandeel jongeren dat in een minimahuishouden opgroeit boven het stedelijk gemiddelde van 28% ligt (Kolenkitbuurt 49%, Landlust 39%, Erasmuspark 35%).

Aandeel jongeren tot 18 jaar dat opgroeit in minimahuishouden, 2005

Bron: Armoedemonitor

2.8 Maatschappelijke participatie: lage sociale cohesie in aandachtswijken

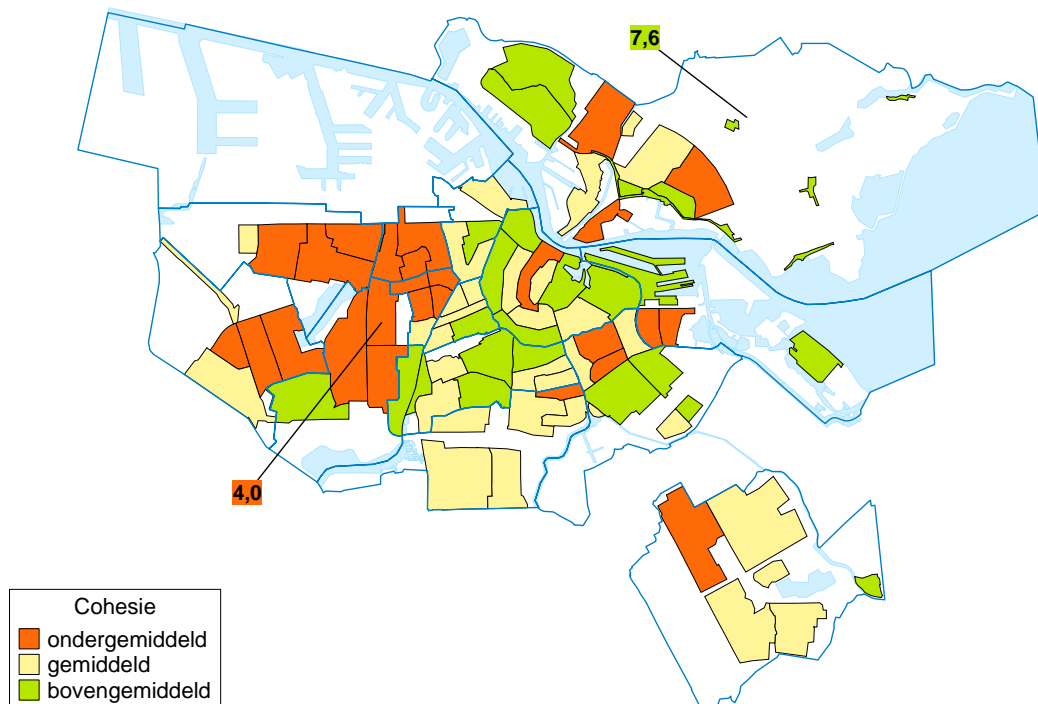
Gemiddeld voelt 14% van de Amsterdammers zich sterk sociaal geïsoleerd. In Bos en Lommer is dit aandeel iets lager (12%).

In Bos en Lommer ligt het aandeel inwoners dat minstens één keer per maand actief is in een vereniging of organisatie met 25% lager dan gemiddeld in Amsterdam (32%). Alleen in stadsdeel Zuidoost ligt de deelname nog lager.

De inwoners van Bos en Lommer hebben relatief vaak contact met hun burenn: 59% heeft minimaal 1x per week contact tegenover 55% in geheel Amsterdam. Alleen inwoners van Osdorp en Amsterdam-Noord hebben nog vaker contact met hun burenn.

Wanneer we kijken naar de ervaren sociale cohesie in het stadsdeel dan valt op dat in alle drie de aandachtswijken de sociale cohesie lager is dan gemiddeld in de stad.

Sociale cohesie

Bron: Monitor Leefbaarheid en Veiligheid, O+S

2.9 Participatie in cultuur en sport onder gemiddeld in stadsdeel

De inwoners van stadsdeel Bos en Lommer gaan wat minder vaak naar verschillende culturele uitgaansgelegenheden dan gemiddeld: 35% ondernam de afgelopen 12 maanden tenminste vier verschillende culturele uitgaansactiviteiten tegenover 41% in de

De staat van de aandachtswijken: Bos en Lommer

gehele stad. Van bewoners van het transitie milieu, waartoe onder andere de Kolenkit wordt gerekend, is bekend dat 24% van de bevolking minimaal vier verschillende gelegenheden heeft bezocht. In het overgangsmilieu geldt dit voor 29%.

In stadsdeel Bos en Lommer doen de bewoners minder vaak aan sport dan in de gehele stad: 43% tegenover gemiddeld 51%. Maar de inwoners voldoen wel vaker aan de norm voor gezond bewegen (minimaal een half uur per dag matig intensief bewegen; 55%, gemiddeld 50%).

In Bos en Lommer doet 76% van de basisschoolleerlingen die meedoen aan JUMPin niet aan sport.

2.10 Participatie in politiek: opkomst lager dan gemiddeld

De verkiezingsopkomst (Tweede Kamer en stadsdeel) ligt in de aandachtswijken van Bos en Lommer lager dan gemiddeld in de stad, vooral bij de Tweede Kamerverkiezingen van 2006. In de wijk Landlust blijkt dat alleen op te gaan voor het gedeelte Landlust Zuid (59%, zie stoplichtrapportage).

Opkomstpercentage verkiezingen 2006 naar buurtcombinatie

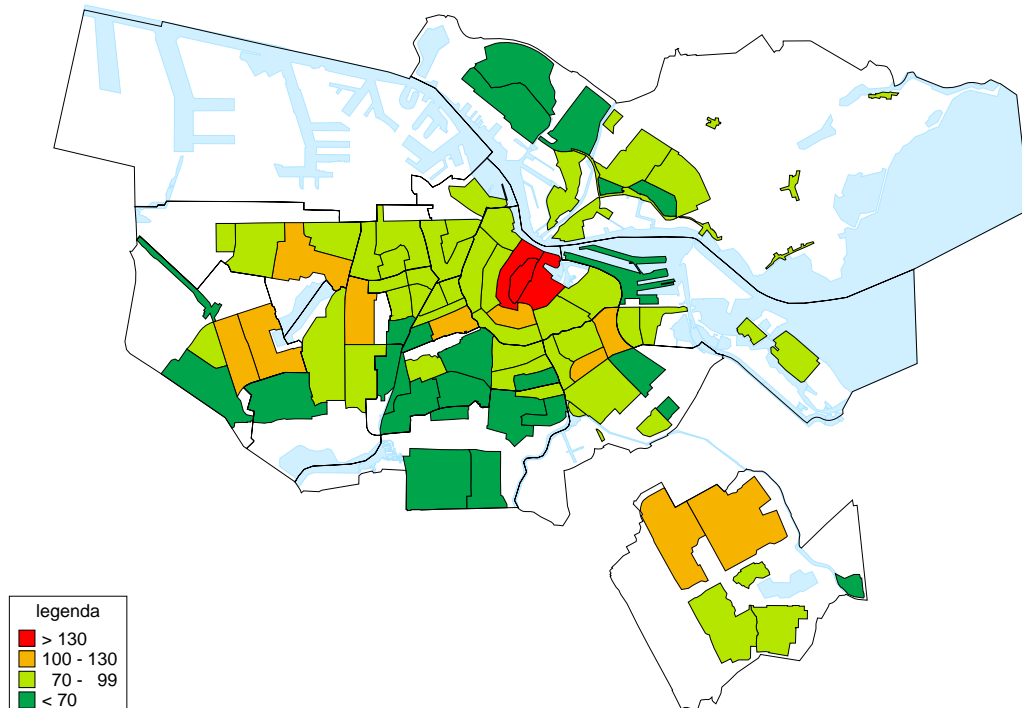
		stadsdeelraad	Tweede Kamer
Landlust	H37	47	63
Erasmuspark	H38	51	64
De Kolenkit	H39	47	61
Bos en Lommer	H	48	63
Amsterdam		53	74

2.11 Veiligheid rond stedelijk gemiddelde

In alle buurtcombinaties in Bos en Lommer ligt de objectieve veiligheid rond het stedelijk gemiddelde.

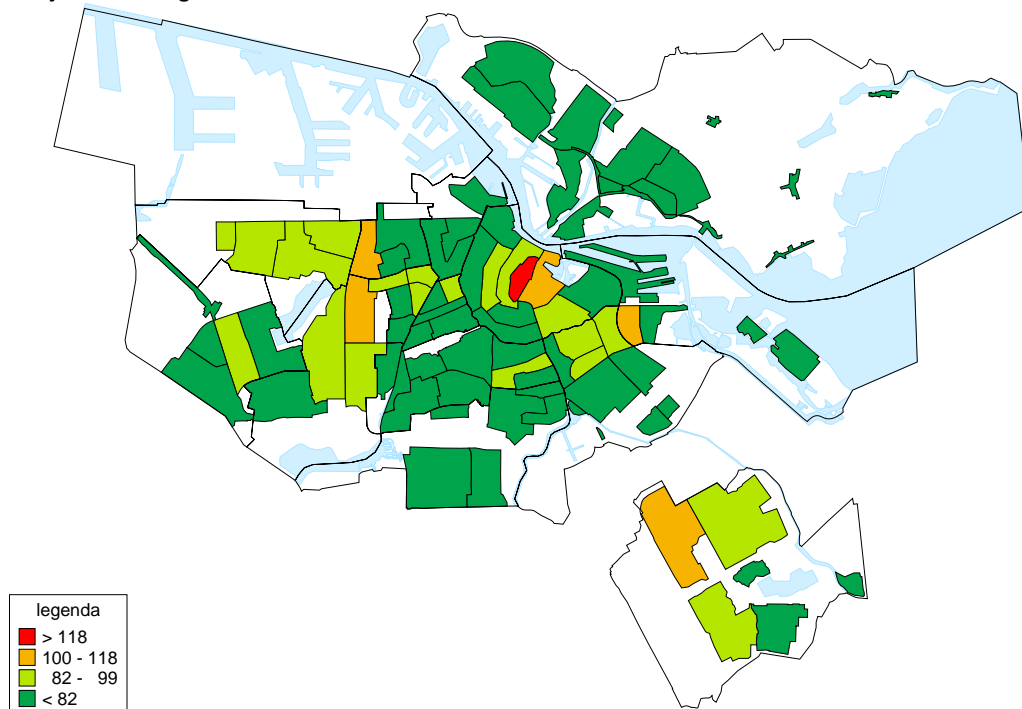
De staat van de aandachtswijken: Bos en Lommer

Objectieve Veiligheidsindex 2006

Het veiligheidsgevoel in de Kolenkitbuurt hoort tot de laagste van de stad. In Erasmuspark en Landlust is het veiligheidsgevoel net iets beter dan gemiddeld.

Subjectieve Veiligheidsindex 2006

De staat van de aandachtswijken: Bos en Lommer

In Bos en Lommer is het aandeel inwoners dat vaak jongerenoverlast ervaart met 25% het hoogst in de Kolenkit en het laagst in Erasmuspark (14%, zie hoofdstuk 3). De jongerenoverlast licht hiermee rond het stedelijk gemiddelde (17% vaal overlast van jongeren).

3 Stoplichtrapportage

3.1 Kerncijfers

In onderstaande tabel worden de aandachtswijken in Bos en Lommer op een aantal kernindicatoren afgezet tegen het stedelijk gemiddelde. De gebruikte indicatoren staan beschreven in de eindnoten.ⁱⁱⁱ Een deel van de cijfers is alleen op buurtcombinatieniveau beschikbaar.

Kenmerken aandachtsgebieden Bos en Lommer tov het stedelijk gemiddelde

		Aandeel corporatiewoningen	Economie: werkgelegenheid	Werkloosheid	Welvaart	% niet-westerse allochtonen	Basisonderwijs	Politieke interesse	Objectieve veiligheidsindex 2006	Jeugdoverlast	Sociale cohesie	Verloedering	Kwaliteit woonomgeving
H37a	Bedrijventerrein Landlust	89	6354	13,5	24	42	536,2	63					
H37b	Landlust Noord	60	67	10,1	22	51	536,2	64					
H37c	Bosleeuw	66	174	9,6	23	62	534,9	63					
H37d	Landlust Zuid	59	112	9,2	22	44	534,1	59					
H37e	Erasmusparkbuurt Oost	40	68	7,1	16	41	535,0	63					
H37	Landlust	60	773	9,5	21	52	535,0	63	80	23	5,3	32	6,2
H38a	Erasmusparkbuurt West	21	439	7,0	16	36	533,4	66					
H38b	Poolbuurt Oost	32	79	6,2	17	46	531,3	64					
H38	Erasmuspark	24	112	6,8	17	38	532,7	64	94	14	5,4	29	6,3
H39a	Poolbuurt West	100	324	0,7	34	64	538,9	66					
H39c	Kolenkitbuurt Zuid	91	107	11,2	27	81	530,0	57					
H39d	Kolenkitbuurt Noord	96	53	14,9	36	86	530,0	57					
H39	Kolenkitbuurt	95	121	11,5	32	80	533,0	61	90	25	5,6	32	5,8
H	Bos en Lommer	58	294	9,4		56	533,7	63	85	21		31	6,1
	Amsterdam	52	570	7,3	17	34	536,8	74	87	17	6,1	31	7,1

Betekenis kleuren: De rode vakken wijken in negatieve zin meer dan een standaarddeviatie af van het stadsgemiddelde en de groene vakken in positieve zin.

3.2 Dynamiek in stadsdeel

De volgende tabel geeft aan of een buurt zich in positieve of negatieve richting ontwikkelt ten opzichte van het stedelijk gemiddelde.

		verhuismobiliteit 2002-2007	mutatie niet- allochtonen 2002-2007 (procentpunten)	groei 12-18 jarigen 2001-2006 (procenten)
H37a	Bedrijventerrein Landlust	11,3	14,4	233
H37b	Landlust Noord	14,9	2,8	-9
H37c	Bosleeuw	15,3	1,9	6
H37d	Landlust Zuid	14,8	-1,3	2
H37e	Erasmusparkbuurt Oost	21,2	-4,0	-4
H37	Landlust			
H38a	Erasmusparkbuurt West	16,6	-5,9	-25
H38b	Poolbuurt Oost	14,4	0,3	2
H38	Erasmuspark			
H39a	Poolbuurt West	10,7	5,7	17
H39c	Kolenkitbuurt Zuid	13,9	2,8	-8
H39d	Kolenkitbuurt Noord	14,9	4,5	6
H39	Kolenkitbuurt			
	Amsterdam	13,5	1,7	5,7

ⁱ Bron: O+S: *Probleemwijken in Amsterdam, 2007*. Indicatoren: Gemiddeld netto huishoudinkomen, aandeel werkenden, aandeel laagopgeleiden, aandeel woningen < 4 kamers, <1970 en sociale huur, signalering van bekladding en vernieling, overlast burens, overlast andere groepen mensen, veiligheidsgevoel, waardering woning en buurt, verhuisgeneigdheid, geluidsoverlast, overlast verkeer en vervuiling, verkeersveiligheid.

ⁱⁱ Bron: O+S: *Probleemwijken in Amsterdam, 2007*. Indicatoren: Aandeel en mutatie van het aantal jongeren, opkomst bij verkiezingen, aandeel (langdurige) minima, aandeel eenoudergezinnen, jeugdwerkloosheid, aandeel niet-westerse allochtonen, gemiddelde Citoscore en sociale cohesie.

ⁱⁱⁱ Betekenis kleuren: De rode vakken wijken in negatieve zin meer dan een standaarddeviatie af van het stadsgemiddelde en de groene vakken in positieve zin.

Voor de stoplichtrapportage zijn de volgende indicatoren gebruikt:

Wonen: Het aandeel corporatiewoningen

Economie: Aantal banen per 1.000 inwoners

Werkloosheid: Aandeel Niet-werkende werkzoekenden per 1-1-2007

Welvaart: Aandeel minima jonger dan 65 jaar (2004)

Aandeel niet-westerse allochtonen per 1-1-2007

Basisonderwijs: Citoscore 2006 (buurtcijfers berekend op basis van het gemiddelde van de scholen in de buurt, stadsdeelcijfers op basis van alle in het stadsdeel wonende leerlingen)

Politieke interesse: Opkomst tweede kamer verkiezingen 2006

De staat van de aandachtswijken: Bos en Lommer

Objectieve Veiligheidsindex 2006

Jeugdoverlast en verloedering: Aandeel dat vaak verloederingskenmerken/jeugdoverlast signaleert (bron: Monitor Leefbaarheid en Veiligheid 2006)

Sociale cohesie: Kengetal berekend op basis van de respons op vier stellingen uit de Monitor Leefbaarheid en Veiligheid: De mensen kennen elkaar in deze buurt nauwelijks, In deze buurt gaat men op een prettige manier met elkaar om, Ik woon in een gezellige buurt met veel saamhorigheid en Ik voel mij thuis bij de mensen in deze buurt.

Woonomgeving: Rapportcijfer woonomgeving 2005 (bron: Wonen in Amsterdam).